

Així és l'IRPF català: elevat per a les rendes baixes però barat per als rics

La reforma que negocien Generalitat i comuns acostaria el tram autonòmic de l'impost a una progressivitat similar a la d'altres territoris, tot i que podria no garantir més ingressos

Els catalans paguen molt en concepte d'IRPF? La resposta adequada seria que depèn. I en concret, depèn del seu nivell de renda, ja que Catalunya és el territori amb un tram autonòmic més elevat per a les rendes més baixes i, en canvi, pel que fa als trams màxims de les rendes d'entre 70.000 i 120.000, té un dels tipus més baixos de l'Estat. Així es pot comprovar en aquest gràfic interactiu, que mostra el tipus màxim que pagaria un ciutadà amb diversos ingressos hipotètics:

La gestió del tram autonòmic d'aquest impost és un dels cavalls de batalla entre el govern de JxCat i ERC i els comuns en el debat dels pressupostos

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/192088/govern/comuns/negocien/crear/tram/irpf/rendes/mes/90000/euros>). El tipus màxim que paguen les rendes de 10.000 euros a Catalunya és del 12%, el més elevat de tot l'Estat. El segueix l'11,75% de les Illes Balears, però aquest territori té un tipus més reduït del 9,5% per a les rendes de menys de 10.000 euros, a diferència de Catalunya. La resta de comunitats tenen tipus mínims d'entre el 9% i el 10%, força per sota que en l'IRPF català.

Pel que fa a les rendes de 20.000 euros, el tipus màxim a Catalunya és també dels més elevats de l'Estat, del 14%, només superat pel 14,75% de les Illes Balears i empatat amb Astúries i Cantàbria. Per a les rendes de 30.000 o 50.000 euros, en canvi, el tipus màxim català es troba en un punt mig homologable als dels altres territoris de l'Estat.

Curiosament, pel que fa als tipus màxims dels contribuents amb ingressos de 70.000, 90.000 o 120.000 euros, el de Catalunya és dels més baixos, del 21,5%, només empatat amb Castella i Lleó i per davant tan sols de la Comunitat Madrid, amb el 20%. En tots dos casos, governs en mans del PP des de fa dècades.

Andalusia i Múrcia, a mig camí

Fins i tot un cop s'hagin acabat d'aplicar les radicals retallades tributàries dels governs de dretes d'Andalusia i Múrcia -s'imposaran de forma progressiva fins al 2023, en els dos casos-, el tipus màxim català per a les rendes d'entre 60.000 i 120.000 euros seguirà sent més baix que a aquests territoris, els quals preveuen un tipus màxim del 22,5% a partir dels 60.000 euros, com ja el tenen a Galícia o Castella-la Manxa.

En tot cas, cal tenir en compte que l'estructura de l'impost de la renda és peculiar, ja que el funcionament per trams complica la projecció de quin seria el percentatge d'ingrés a abonar en concepte del tribut. Cada executiu autonòmic decideix en quants trams divideix el tribut i, dins d'uns barems, quin tipus es paga en cada tram.

En el cas català, l'IRPF actualment està dividit en sis trams: fins a 17.707,2 euros, amb un tipus del 12%; entre 17.707,2 i 33.007,2 euros, amb un tipus del 14%; entre 33.007,2 i 53.407,2 euros, amb un tipus del 18,5%; entre 53.407,2 i 120.000,2 euros, amb un tipus del 21,5%; entre 120.000,2 euros i 175.000,2 euros, amb un tipus del 23,5%; i més de 175.002 euros, amb un tipus del 25,5%.

Així, una persona amb uns ingressos anuals de 15.000 euros, hauria d'abonar un 12% d'aquests en concepte d'IRPF. Si rebés el doble i, per tant, saltés al segon tram, això no implicaria que el 14% d'aquests es pagaria com a impost a la renda, sinó que 17.707,2 euros tributarien al 12% i 12.292,2 euros més -el que falta fins arribar als 30.000 totals- ho farien al 14%.

El tipus màxim per a una renda determinada no implica que aquesta aboni en concepte d'IRPF aquesta quantitat, sinó que cal dividir l'ingrés en trams

Cal dividir el gruix dels ingressos en funció dels límits dels trams de l'impost. En el cas d'un sou de 200.000 euros, per exemple, diverses fraccions d'aquest pagaria tots sis tipus tributaris existents a Catalunya i només la fracció darrera de 24.999,8 euros -la que supera el llindar de 175.000,2 euros- tributaria al tipus màxim del 25,5%.

Què implica això? Significa que és fals dir que Catalunya és el territori on es paga més IRPF pel mer fet que el tipus màxim és dels més elevats. Si aquest tipus s'imposa a partir d'una quantitat elevada -com és el cas, ja que hi ha molt pocs contribuents amb ingressos declarats de més de 175.000 euros- i si els tipus de les fraccions prèvies no són massa elevats -com ja hem vist en relació als altres territoris-, la contribució d'aquestes rendes altes tampoc no és especialment elevada.

La reforma que negocien Govern i comuns

Una altra conseqüència d'això és que la reforma progressiva de l'impost no és senzilla. En aquest sentit, el Govern i els comuns exploren la possibilitat d'apujar els tipus més elevats i, a la vegada, reduir-lo en els trams més baixos

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/192088/govern/comuns/negocien/crear/tram/irpf/rendes/mes/90000/euros>) . La primera mesura afectaria sols a les rendes altes i per la seva fracció de renda que superés determinada quantitat, no per tota. La segona mesura -reduir els tipus baixos-, en canvi, beneficiaria a tothom, tant a rendes baixes com a les altes, ja que totes elles tenen fraccions d'ingrés inicials de fins a 10.000 o 20.000 euros.

Apujar els tipus elevats, per tant, pot tenir un impacte limitat pel que fa a recaptació impositiva, mentre que reduir els tipus baixos pot limitar força la recaptació, en afectar un gruix de contribuents molt més elevat -tots els que han de pagar l'impost, en concret-. Altra cosa, en tot cas, seria la voluntat de disposar d'un model més progressiu que l'actual, un objectiu de justícia social que tingués escàs impacte recaptatori o fins i tot un de negatiu per a les arques de la Generalitat.

Nous trams a l'impost

Govern i comuns, de fet, no es plantegen per ara augmentar els tipus màxim de l'IRPF, sinó incloure nous trams en l'impost. Ara per ara, el tipus màxim per a les rendes entre 53.407,2 i 120.000,2 euros és el mateix, del 21,5%, tot i que la segona quantitat més que duplica la primera, fet que és una anomalia pel que fa la resta de territoris. L'opció que tenen sobre la taula passa perquè, a partir dels 90.000 euros el tipus passi a ser del 23,5% i que el tipus màxim actual ja no es pagui a partir de la fracció de renda superior a 175.000,2 euros, sinó a partir dels 120.000 euros.

Les diferències entre el model actual i el que podrien aprovar en els nous pressupostos es poden visualitzar en aquest gràfic, on s'observa que les modificacions se centren en el tram baix i en

aquells entre 90.000 i 175.000 euros:

Sigui com sigui, els models tributaris dels territoris són diversos. Tots ells tenen tipus més baixos que el català per a les rendes de fins a 10.000 euros i, en la majoria dels casos, els trams estan més fraccionats que els sis en què es divideix el model català, cosa que en permet una major progressivitat. La reforma que s'està explorant de cara als pressupostos del 2020, per tant, acostaria Catalunya al model dels altres territoris i l'allunyaria de la regressivitat actual.

Diferents models d'IRPF

A partir d'aquí, però, hi ha moltes opcions. Els governs de dretes, com ja hem vist, tendeixen a no fraccionar massa els trams a partir de certa renda, fixant tipus màxims ja a l'entorn dels 60.000 euros -és el cas de Madrid, Castella i Lleó o Galícia-. Cantàbria o les Canàries, al seu torn, fixen el tipus màxim ja als 90.000 euros, del 24% i del 25,5%, respectivament. El tipus màxim, de fet, balla des del 21% de Madrid fins al 25,9% actual d'Andalusia, el qual baixarà ara i mantindran un topall màxim del 25,5% cinc territoris, entre els quals Catalunya.

Els dos governs que han optat per fixar tipus elevats sense esperar a que les rendes arribin als 100.000 euros són el País Valencià i Extremadura. En el primer cas, les rendes de 50.000 euros ja paguen un tipus màxim del 23,5% -cinc punts més que a Catalunya-, el qual puja a 24,5% en els 65.000 euros. En el cas extremeny, el tipus màxim és del 23,5% a partir dels 60.000 euros.

Totes aquestes comparatives, en tot cas, fan referència a l'escala general de l'IRPF, ja que cada comunitat també aplica deduccions i bonificacions diverses que poden afavorir més a determinades rendes baixes, a certes per inversions per incentivar l'economia o per altres variables -com la promoció de la llengua o incentius a la natalitat, per exemple.